

Wie vult 'het gat' in de stad Rotterdam?

Onder druk van bezuinigingen is er een einde gekomen aan de verzorgingsstaat. De overheid, woningcorporaties en zorgorganisaties trekken zich steeds verder terug. Zo ontstaat 'een gat in de stad'. Wat zijn de gevolgen? Wie springen hier in? En welke nieuwe rollen pakken Laurens en Laurens Wonen, de gemeente en burgers hierin?

Carolien Vermaas, directeur Laurens Wonen en Laurens Vastgoed

'Kijken wat er nog wel mogelijk is'

'Laurens Wonen maakte onlangs bekend dat het de restaurants in haar seniorencomplexen anders gaat opzetten. Door de nieuwe Woningwet valt deze dienst straks buiten ons takenpakket. De ophef die dit nieuws veroorzaakte bij veel bewoners was ongekend. Maar, hoe spijtig het ook is, er is geen geld meer voor veel extra's. Niet bij burgers, niet bij corporaties en niet in de zorg. De gasbel in Slochteren, waar we als samenleving decennialang van konden profiteren, raakt op. Het lijkt erop of dat dit besef nog niet bij iedereen is doorgedrongen. Maar dit is de nieuwe werkelijkheid. We moeten terug naar de basis. En burgers mogen daarbij meer verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Bij Laurens en Laurens Wonen snijden we onze dienstverlening al enkele jaren toe op de nieuwe situatie. Een deel van onze woonzorglocaties hebben we inmiddels gesloten. De locaties die we wel openhouden, vormen we om tot nieuwe plekken waar alleen klanten met de zwaarste zorgpakketten voor in aanmerking komen. Daarnaast experimenteren we ook met nieuwe woonvormen, zoals op onze locatie Simeon & Anna in Rotterdam-Zuid. De bestaande woonzorglocatie vormen we om naar een buurtgerichte *community* waar jongere en oude bewoners zich een deel van hun tijd inzetten voor elkaar. Daarnaast stimuleert Laurens ouderen zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, en begeleiden we hen daar zo goed mogelijk bij, onder meer met behulp van nieuwe zorgtechnologische oplossingen. Het 'gat in de stad' dat ontstaat als gevolg van de transitie in zorg en welzijn, moeten klanten en maatschappij grotendeels zelf opvullen. Dat vraagt om een mentaliteitsverandering van ons allemaal. Van klanten zelf, van hun omgeving en van zorgprofessionals. Ouderen moeten meer zelf de regie gaan nemen. Dus zelf die monteur bellen als een van de liften in het seniorencomplex niet werkt of een burenruzie beslechten. Tot voor kort deden

Carolien Vermaas

Mireille van den Berg

onze mensen dat vaak nog. Ook van familie en 'de buurt' vragen we een extra inspanning. De tijd dat kinderen hun oude vader of moeder konden afleveren bij een verzorgingshuis, waar hij of zij ook nog eens gratis kon wonen, is écht voorbij. Wel kunnen we als Laurens in veel gevallen mantelzorgondersteuning bieden.

De transitie vraagt ook iets van onze zorgprofessionals en corporatiemedewerkers, namelijk een andere benadering van de klant. Zij moeten vaker durven zeggen "dat moet u zelf regelen", en hen vervolgens coachen bij die zelfredzaamheid. Voor veel collega's die al jaren meelopen is dat een grote omschakeling, dat begrijp ik goed, zij zijn vaak aangenomen omdat ze zo zorgzaam zijn. Maar de wereld is veranderd. En daar kunnen we over klagen, maar we kunnen ook kijken wat er nog wel mogelijk is, en dat zo goed mogelijk met elkaar zien te regelen.

Ik heb er vertrouwen in dat dit gaat lukken. Er werken momenteel al zo'n zesduizend collega's en circa drieduizend vrijwilligers voor Laurens. Drieduizend! Het zijn mensen waar we echt niet zonder kunnen. De participatiemaatschappij is al volop in ontwikkeling.'

Mireille van den Berg, mede-initiatiefnemer van Natuurtalent

'We bedruipen onszelf'

'Eén groot braakliggend terrein. Dat is wat Karen (Welp, mede-initiatiefnemer) en ik zagen toen we drie jaar geleden door het hek van het voormalig schooltuinencomplex in Schiebroek-Noord naar binnen gluurden. Het onkruid stond manshoog, maar wij zagen direct kansen. Door de ligging, vlak onder de aanliegroute van Rotterdam The Hague Airport, had de gemeente geen bestemming voor de locatie. Doodzonde. Het leek ons direct een fantastische plek voor ontmoeting, talentontwikkeling en dagbesteding. Dus zijn we met de gemeente

gaan praten en de boer opgegaan. Met kleine budgetten (waaronder een *verknopen & verbinden*-budget van Laurens) hebben we het terrein ingericht en de oude schuur opgeknapt tot eenvoudig theehuis met terras. Veel ondernemers, vrijwilligers en gebruikers van de tuin meldden zich vervolgens spontaan bij ons aan. Wij bekeken of hun aanbod aansloot bij onze doelstelling en hoe we elkaar door samenwerking konden versterken. Nu, drie jaar later, is Natuurtalent aan de Veldkersweg een bloeiende, multifunctionele plek in de wijk. Op het terrein volgen leerlingen van VSO-scholen in de buurt praktijklessen. Klanten van Middin (mensen met een beperking) komen een dag in de week langs voor buitenactiviteiten. En ondernemers (waaronder een houtbewerker, stadslandbouwer en cateraar) bieden leerwerkplekken aan jongeren en volwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Kinderen kunnen hier bovendien fantastisch spelen en veel volwassen wijkbewoners zijn er inmiddels ook kind aan huis. Velen dragen hun steentje bij als vrijwilliger. Natuurtalent is bovendien bij uitstek een plek waar ouderen graag komen. Op termijn hopen we ook dat bewoners van de Laurens-locaties in de buurt de tuin ten volle gaan benutten. We zoeken nog naar creatieve oplossingen voor het vervoer en begeleiding. Maar de belbus van Stichting Wijkvervoer Hillegersberg-Schiebroek stopt voor de deur, dus dat moet lukken.

Dat de sociale sector zich steeds meer terugtrekt, wil niet zeggen dat er geen behoefte meer is aan plekken als deze. Juist wel! Er moeten alleen andere wegen worden bewandeld om dit aanbod in stand te kunnen houden. Ik verwacht dat er steeds meer sociale ondernemers als wij komen die in dat 'gat in de stad' springen. Wij financieren dit initiatief deels met behulp van fondsen. Bovendien werken we met een verdienmodel, we hebben het project als ondernemerscoöperatie opgezet. Zo kunnen we onszelf bedruipen. We genereren extra inkomsten door onder meer het theehuis te verhuren als groene vergaderlocatie, (kinder)feestjes te organiseren en onze gewassen op de maandelijkse Puurtalent markt te verkopen. Met een visie en wat praktische ideeën om het braakliggend

‘Nee, ik ben niet bang dat dit niet gaat lukken’

Annemieke van der Kooij

terrein in te richten zijn wij een eind gekomen. Daarnaast waren Karen en ik al goed bekend met de sector. Ik heb onder meer tien jaar lang als interim-manager bij diverse zorg-, welzijns- en onderwijsinstellingen gewerkt. Karen is politico-loog, ontwikkelde onder meer vastgoedopleidingen en was organisatieadviseur voor woningcorporaties. Het geeft veel voldoening dat we dat we dit initiatief samen met andere ondernemers en vrijwilligers zo goed van de grond hebben weten te krijgen.’

Natuur talent valt onder beheer van Talentfabriek010

Annemieke van der Kooij, programmamanager Langer Thuis, gemeente Rotterdam

‘Partijen verbinden en verleiden’

‘In IJsselmonde kunnen ouderen die op zoek zijn naar een geschikte woning sinds kort hulp krijgen van een verhuismarinier. Die helpt hen bij het vinden van en verhuizen naar een geschikte woning. Het is een slimme en snelle oplossing waarmee senioren langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De komende drie jaren wil de gemeente Rotterdam met het programma Langer Thuis in versneld tempo werken aan zo veel mogelijk slimme oplossingen zoals deze, in alle gebieden van Rotterdam. Dat doen we samen met zorgaanbieders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en woningcorporaties en met sociale ondernemers, vrijwilligers en mantelzorgers. Naast in IJsselmonde, experimenteren we ook in Delfshaven en Pernis al met nieuwe, lichte vormen van ondersteuning. We werken vooral aan voldoende geschikte woningen, vitale netwerken, toegankelijke wijken en heldere informatie. Dat zijn wat ons betreft de belangrijkste voorwaarden voor ouderen en mensen met een beperking om de regie zo lang mogelijk zelf in handen te houden.

De gemeente heeft helaas geen grote zak met geld beschikbaar om al die maatregelen zelf uit te voeren. Maar door het proces als regisseur naar ons toe te trekken, verwachten we binnen drie jaar veel te kunnen bereiken. We maken bindende prestatie-afspraken met wooncorporaties en inkoopafspraken met zorgaanbieders en welzijnsinstellingen. Daarnaast jagen we nieuwe initiatieven aan en brengen we de juiste mensen bij elkaar, zodat ze kennis en goede ervaringen kunnen delen. Daarnaast gaan we partijen meer verleiden om in dat ‘gat in de stad’ te springen. Want een groot deel van de ondersteuning aan senioren en mensen met een beperking zal toch door ‘de maatschappij’ moeten worden opgepakt. Door burgers zelf dus.

Nee, ik ben niet bang dat dit niet gaat lukken. Het gebeurt namelijk al. In Rotterdam-West is bijvoorbeeld het buurtinitiatief Zorgvrijstaat ontstaan. Binnen dit initiatief worden zorgvragen en –antwoorden aan elkaar gekoppeld. Zo kan een oudere die beugels in de douche en toilet nodig heeft, een beroep doen op een handige buurman die met plezier wat beugels komt monteren.

Zo lossen buurtbewoners hun lichte zorgvragen onderling op. Natuurlijk is de bevolkingssamenstelling in elk gebied van Rotterdam anders en verschillen de behoeften. Daarom begeleidt de gemeente het proces zoveel mogelijk op gebiedsniveau. In de wijken zijn er vaak al vele waardevolle (informele) netwerken aanwezig. Die betrekken we in dit proces. Zo maken we gebruik van wat er al is. Slimmer worden in het vinden van creatieve oplossingen, zoals de verhuismarinier. Daar moeten we de komende tijd aan werken. En daarnaast weer wat meer leren leunen op elkaar. Ik denk dat we het vooral in die tussenvorm van formele en informele zorg moeten zoeken. Ik zie zoveel goede dingen ontstaan waardoor ouderen langer zelfstandig kunnen wonen. Een pop-up ontmoetingsplek voor ouderen in het winkelcentrum, een maaltijdservice door vrijwilligers en een logeershuis. Dat is de kant die we op moeten!’ ●